

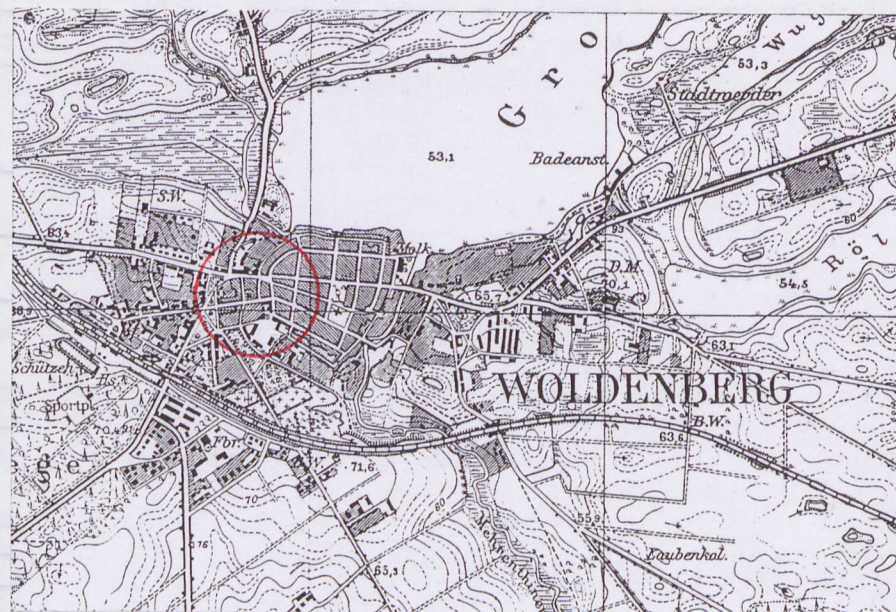
1. Obiekt

BASZTA ŁUPINOWA Z FRAGMENTEM MURU

2. Czas powstania
II ćwierć
XIV wieku

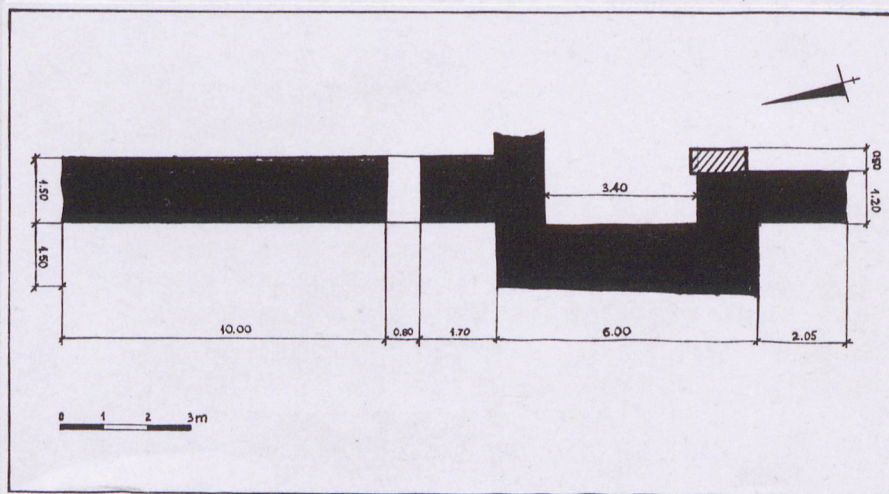
3. Miejscowość
DOBIEGNIEW

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

1:25 000

1893

4. Adres

ul. Zabytkowa 1
73-250 Dobiegniew

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo lubuskie

gmina m. Dobiegniew

6. Poprzednie nazwy miejscowości
Woldenberg (przed 1945 r.)
Dobegniew, Waldinborg,
Woldenbergk, Stobegniewa

7. Przynależność administracyjna
1 VI 1975

województwo zielonogórskie

powiat strzelecki

8. Właściciel i jego adres

9. Użytkownik i jego adres

10. Rejestr zabytków

23

22.10.1976 r.

Nr

data

154

16.03.1961

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Najstarsza wzmianka o Dobiegniewie pochodzi z 1250 roku, kiedy to książę wielkopolski Przemysł I nadał dobra dobiegniewskie klasztorowi cysterek w Owińskach. Po 1296 roku dobra dobiegniewskie znalazły się pod panowaniem brandenburskich askańczyków, którzy przenieśli istniejącą tutaj osadę około 1300 roku na prawo niemieckie. Miasto założone z wykorzystaniem naturalnych warunków terenowych na planie nieregularnym z rozwinięciem wcześniejszej osady, z czworobocznym rynkiem i arterią komunikacyjną na osi wschód-zachód. Mury miejskie w stylu gotyckim zostały wzniesione w II ćwierci XIV wieku (pierwsza wzmianka 1336 rok), w miejscu wcześniejszych obwarowań drewniano-ziemnych wzmiankowanych w 1313 roku. W 1340 roku margrabia zwolnił dobiegniewskich mieszczan od podatku w zamian za opasanie miasta szczelnym obwodem muru wraz z fosą. Miasto było kilkakrotnie zdobywane m.in. przez wojska husyckie w 1433 roku, kilkakrotnie też dawało odpór oblegającym m.in. w 1467 roku. W czasach nowożytnych w skutek rozwoju sztuki wojennej mury straciły na znaczeniu i stopniowo podupadały. Na rysunku Daniela Petzolda z lat 1710-1715 widoczne jest jeszcze miasto w całości opasane murami z bramami i basztami łupinowymi, zabezpieczone dodatkowo wałami. Na linii murów znajdowały się dwie bramy: od zachodu Górna (Wysoka), od wschodu Dolna (Niska).

(ciąg dalszy załącznik nr 1)

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

ORIENTACJA

Miejscowość położona na niewielkim wzniesieniu, na przesmyku między Jeziorem Wielkim i Jeziorem Osiek (Chomętowskie), nad Mierzęcką Strugą, prawym dopływem Drawy. Miasto usytuowane przy drodze z Gorzowa do Gdańska i z Drezdenka do Choszczna, z Dobiegniewa prowadzi lokalna droga do Osieka i Mierzęcina. Po północnej stronie miasta stacja kolejowa na szlaku z Poznania do Szczecina. Dobiegniew jest siedzibą Urzędu Miasta i Gminy.

SYTUACJA

Baszta łupinowa z odcinkiem muru usytuowana jest przy skrzyżowaniu ul. Zabytkowej i Wyszyńskiego, po zachodniej stronie Starego Miasta. Ewidencjonowany obiekt oparty jest odcinkiem muru i częściowo ścianą baszty o budynek mieszkalny przy ul. Zabytkowej 1, wzniesiony na przełomie XIX i XX wieku.

OPIS OBIEKTU

Baszta z odcinkiem muru posadowiona jest na kamiennych ławach fundamentowych. Od strony zewnętrznej kamienny cokół z obrobionych i nieobrobionych otoczek, o zróżnicowanej wielkości, na zaprawie wapiennej. Powyżej obiekt murowany cegłą dwuręczną, gotycką o wym.: 27,5 x 9 x 13 cm w wątku wendyjskim, na zaprawie wapiennej. Miąższ muru stanowi gruz kamienny spojony zaprawą wapienną. Fragmentarycznie występuje również dziewiętnastowieczna cegła maszynowa: 30 x 6,5 x 13,5 cm na zaprawie cementowej. Baszta o wysokości 8 m, założona na planie czworobocznym z odcinkiem muru po stronie północnej o wysokości 3 m, przylegającym od strony wschodniej do budynku mieszkalnego przy ul. Zabytkowej 1 z wybitym otworem drzwiowym i od strony zachodniej do budynku gospodarczego oraz krótszym odcinkiem o długości 2 m po stronie południowej. Baszta założona na planie czworobocznym z wąskimi otworami strzelniczymi, od strony zewnętrznej-zachodniej w dwóch poziomach, w dolnym trzy otwory, w górnym dwa. Ponadto dwa otwory strzelnicze w ścianie południowej, na analogicznej wysokości co poprzednie. Wewnątrz szereg wnęk o zróżnicowanej wysokości i szerokości, zamknięte łukiem ostrym, łukowo rozmieszczone w trzech kondygnacjach.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa .	16. Przeznaczenie pierwotne militarne	17. Użytkowanie obecne nieużytkowany
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja Brak danych.		19. stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan techniczny ewidencjonowanego obiektu zły. W wielu miejscach występuje korozja spoin i cegieł. Od strony zewnętrznej baszty zarysowania niemal na całej wysokości. Odchylenie baszty od pionu wynosi blisko 10°. Wewnątrz budynku mieszkalnego przylegającego do baszty i północnego odcinka muru, zarysowania na klatce schodowej oraz zawilgocenia ściany wewnętrznej.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Stan techniczny obiektu grozi katastrofą budowlaną. Zaleca się przeprowadzić specjalistyczne badania stanu technicznego obiektu i na podstawie wniosków opracować strategię działania.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

Kwerenda archiwalna przeprowadzona z wynikiem ujemnym.

22. Bibliografia

E.Linette, Dobiegniew, (w:) Studia nad początkami i rozplanowaniem miast nad Środkową Odrą i Dolną Wartą, Zielona Góra 1967.

P.Niessen von, Geschichte der Stadt Woldenberg, Stettin 1893.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania sygnatury)

Ansichten Markischer und Pommerscher Stadte aus den Jahren 1710-1715. Nach den Originalzeichnungen Daniel Petzolds im Auftrage der Koniglichen Bibliothek, Hrsg. Heinrich Meisner, Berlin 1913, Tabl. LXXXII.

Kreis Friedeberg Neumark. Erinnerungen an unsere Heimat in Wort und Bild, Hrsg. W. Krupiński, Pinneberg 1989, il. na s. 120.

24. Uwagi różne

Baszta łupinowa z odcinkami murów stanowi jeden z najstarszych chronologicznie zabytków budownictwa na terenie miasta i gminy, waloryzuje układ przestrzenny, stanowi istotny element tkanki zabytkowej miasta.

25. Opracował

tekst mgr Błażej Skaziński 30.11.1999 r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki mgr Błażej Skaziński 30.11.1999 r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotograf. mgr inż. Marian Łazarski 30.11.1999 r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów Służba Ochrony Zabytków w Gorzowie Wlkp

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

Jedna wkładka.

1. Miejscowość DOBIEGNIEW	2. Obiekt (jak w karcie) BASZTA ŁUPINOWA Z FRAGMENTEM MURU	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) TEKST, FOTO, SYTUACJA
------------------------------	--	---

ciąg dalszy rubryki 12

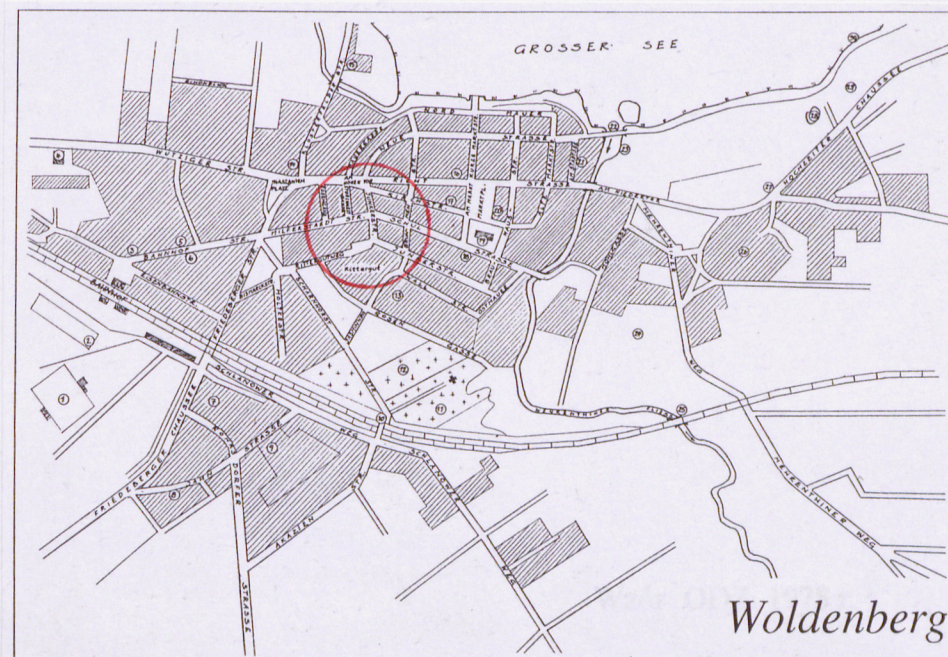
W obwodzie murów znajdowało się 37 baszt łupinowych, usytuowanych z każdej ze stron za wyjątkiem północnej, przylegającej do jeziora. W południowo-zachodnim narożniku umiejscowiona była wieża, w przyziemiu na rzucie czworobocznym, przechodząca w cylindryczną nadbudowę. W murze znajdowały się również dwie furty: Wodna i Młyńska, ta ostatnia została z czasem podniesiona do rangi bramy. Mury i bramy miejskie uległy stopniowo rozbiórce w XVIII i XIX wieku. Do czasów obecnych zachowała się jedynie baszta łupinowa wraz z odcinkiem muru. Na przełomie XIX i XX wieku dostawiono do niej od strony wschodniej budynki mieszkalny i otynkowano.

SPIS FOTOGRAFII

1. Baszta łupinowa, widok od strony południowo-zachodniej.
2. Baszta łupinowa, widok od strony zachodniej.
3. Baszta łupinowa, widok od strony południowo-wschodniej.
4. Baszta łupinowa, widok od strony południowej.

Wkładkę założył: mgr Błażej Skaziński 30.11.1999 r.

Miejsce przechowywania negatywów: SOZ w Gorzowie Wlkp.

PLAN DOBIEGNIEWA Z L. 30.-574CH

2

3

4

